

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 17 mars 2011 *

I de förenade målen C-372/09 och C-373/09,

angående begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Cour de cassation (Frankrike), genom beslut av den 10 september 2009, som inkom till domstolen den 17 september 2009, i förfaranden som anhängiggjorts av:

Josep Peñarroja Fa,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot samt domarna K. Schiemann, L. Bay Larsen (referent), C. Toader och A. Prechal,

generaladvokat: P. Mengozzi,
justitiesekreterare: enhetschefen M.-A. Gaudissart,

* Rättegångsspråk: franska.

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 15 september 2010,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Josep Peñarroja Fa, för egen räkning,
- Frankrikes regering, genom G. de Bergues, B. Messmer och A. Czubinski, samtliga i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom C. Wissels och J. Langer, båda i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom E. Riedl, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom H. Støvlbæk, I. Rogalski och C. Vrignon, samtliga i egenskap av ombud,

- Eftas övervakningsorgan, genom X. Lewis, F. Simonetti och I. Hauger, samtliga i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- ¹ Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 43 EG, 45 EG, 49 EG och 50 EG, vilka numera motsvaras av artiklarna 49 FEUF, 51 FEUF, 56 FEUF respektive 57 FEUF, samt artikel 3.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (EUT L 255, s. 22).
- ² Respektive begäran har framställts i två förfaranden till följd av talan som väckts av Josep Peñarroja Fa, spansk medborgare, avseende hans ansökan om att i egenskap av översättare från och till spanska upptas på förteckningen vid Cour d'appel i Paris över experter med behörighet att anlitas av domstol och på den nationella förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol (nedan kallade experter med behörighet att anlitas av domstol alternativt experter).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätten

- 3 Artikel 1 i direktiv 2005/36 har följande lydelse:

”I detta direktiv fastställs de regler enligt vilka en medlemsstat som kräver bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av ett reglerat yrke inom sitt territorium (nedan kallad ’mottagande medlemsstat’) för tillträde till och utövandet av detta yrke skall erkänna sådana yrkeskvalifikationer som förvärvats i en eller flera andra medlemsstater (nedan kallad ’ursprungsmedlemsstat’) och som ger innehavaren av dessa kvalifikationer rätt att där utöva yrket.”

- 4 I artikel 3 i direktivet, med rubriken ”Definitioner”, föreskrivs följande:

”1. I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) reglerat yrke: en eller flera former av yrkesverksamhet där det genom lagar och andra författningar direkt eller indirekt krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av verksamheten eller någon form av denna; i synnerhet skall användandet av en yrkestitel som genom bestämmelser i lagar och andra

författningar enbart får användas av den som innehar en viss yrkeskvalifikation utgöra en form av utövande. När första meningen inte är tillämplig, skall ett sådant yrke som avses i punkt 2 betraktas som ett reglerat yrke.

- b) yrkeskvalifikationer: kvalifikationer som intygas i ett bevis på formella kvalifikationer, ett kompetensbevis enligt artikel 11 a i och/eller yrkeserfarenhet.

...”

- 5 Av artikel 4 i direktivet, avseende verkan av erkännandet, framgår följande:

”1. Den mottagande medlemsstatens erkännande av yrkeskvalifikationerna skall ge förmånstagaren möjlighet att på samma villkor som medborgarna i denna medlemsstat utöva det yrke som personen i fråga är behörig för i ursprungsmedlemsstaten.

2. I detta direktiv skall det yrke som sökanden önskar utöva i den mottagande medlemsstaten vara detsamma som sökanden är behörig för i ursprungsmedlemsstaten, om det rör sig om jämförbara verksamheter.”

- 6 I artikel 5 i avdelning II i detta direktiv, avseende principen om friheten att tillhandahålla tjänster, föreskrivs följande:

”1. Utan att det påverkar särskilda bestämmelser i gemenskapslagstiftningen eller tillämpningen av artiklarna 6 och 7 i detta direktiv får inte medlemsstaterna av skäl som rör yrkeskvalifikationerna inskränka friheten att tillhandahålla tjänster i en annan medlemsstat:

- a) om tjänsteleverantören är lagligen etablerad i en medlemsstat för att där utöva samma yrke (nedan kallad ’etableringsmedlemsstaten’) och
- b) om tjänsteleverantören förflyttar sig och om han/hon har utövat yrket under minst två år i etableringsmedlemsstaten under de tio år som föregår tillhandahållandet av tjänsten, om yrket inte är reglerat i den medlemsstaten. Kravet på två års yrkespraktik skall inte tillämpas om yrket eller utbildningen för yrket är reglerad.

...”

Nationell rätt

- 7 Villkoren för att upptas på den nationella förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol, vilken upprättas av Bureau de la Cour de cassation, och förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol, vilken upprättas av varje cour d’appel, samt för utnämningen av dessa experter, regleras främst av följande texter:

— lag nr 71-498 av den 29 juni 1971 om experter med behörighet att anlitas av domstol (loi nr 71-498, du 29 juin 1971, relative aux experts judiciaires), i dess lydelse enligt lag nr 2004-130 av den 11 februari 2004 (nedan kallad lag nr 71-498), och

- dekret nr 2004-1463 av den 23 december 2004 om experter med behörighet att anlitas av domstol (décret nr 2004-1463, du 23 décembre 2004, relatif aux experts judiciaires), i dess lydelse enligt dekret nr 2007-119 av den 19 juli 2007 (nedan kallat dekret nr 2004-1463).

- Artikel 157 i straffprocesslagen (code de procedure pénale).

Lag nr 71-498

- 8 I artikel 1 i lag nr 71-498 föreskrivs följande:

”Domstolen kan, i enlighet med de villkor som föreskrivs i lag och förordningar, anlita en person som finns upptagen i en av de förteckningar som har upprättats genom tillämpning av artikel 2 för att tillhandahålla klargöranden, rådgivning eller expertutlåtanden. Domstolen kan vid behov utse en annan valfri person.”

- 9 Artikel 2 i denna lag har följande lydelse:

”I. Som upplysning till domstolen ska:

1. Bureau de la Cour de cassation upprätta en nationell förteckning över experter med behörighet att anlitas av domstol, och

2. varje cour d'appel upprätta en förteckning över experter med behörighet att anlitas av domstol.

II. Registrering som expert på en förteckning som upprättats av cour d'appel görs under en särskild rubrik och för en provotid på två år.

Experten kan vid slutet av denna provotid och efter att ha ingett en förnyad ansökan om att återupptas på förteckningen, registreras för en period på fem år om detta rekommenderas av en kommission bestående av representanter för domstolen och experterna. Den erfarenhet och kännedom som vederbörande har förvärvat om riktlinjerna för förfarandet och tillämpliga regler för de handläggningsåtgärder som kan vidtas av en fackman ska för detta syfte utvärderas.

Experten kan därefter återupptas på förteckningen för en period på fem år efter det att en förnyad ansökan har prövats enligt de villkor som föreskrivs i föregående stycke.

III. Ingen kan upptas på den nationella förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol om vederbörande inte dessförinnan under tre år i rad har förekommit på den förteckning som upprättas av en cour d'appel. Registrering på den nationella förteckningen sker för en period om sju år, och experten kan efter förnyad ansökan återupptas på förteckningen för en tidsperiod med samma längd.

...

Dekret nr 2004-1463

- 10 Vad avser de allmänna villkoren för att upptas på förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol förskrivs i artikel 2 i dekret nr 2004-1463 följande:

”En fysisk person kan endast upptas eller återupptas på förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol under förutsättning att:

1. Personen aldrig har gjort sig skyldig till brott mot heder, redbarhet eller anständighet.

2. Personen aldrig har begått gärningar som har gett upphov till disciplinära åtgärder eller administrativa sanktioner motsvarande entledigande, uteslutning, avsättning eller återkallelse av tillstånd eller licens.

3. Personen aldrig har varit föremål för personlig konkurs eller någon annan sanktion enligt avsnitt II i avdelning VI i handelslagen (code de commerce).

4. Personen under en tillräcklig tidsperiod utövar eller har utövat ett yrke eller en verksamhet som har samband med dennes expertis.

5. Personen utövar eller har utövat detta yrke eller denna verksamhet under sådana förhållanden att personen förvärvar tillräckliga kvalifikationer.

...”

- 11 Vad beträffar förfarandet för att upptas på förteckningen över experter med behörighet att anlitas av en domstol vilken upprättas av en cour d’appel föreskrivs i artikel 6 i dekret nr 2004-1463 följande:

...”

Ansökan ska innehålla all nödvändig information, bland annat följande uppgifter:

...

2. Upplysningar om sökandens titlar eller diplom, vetenskapliga, tekniska eller professionella arbeten, de olika funktioner sökanden har innehaft samt beskaffenheten av den yrkesverksamhet sökanden utövar, i förekommande fall med uppgift om arbetsgivarnas namn och adress.

3. Styrkande handlingar avseende sökandens kvalifikationer inom dennes expertis.

...”

- 12 Vad gäller förfarandet för att återupptas på förteckningen över experter som upprättas av en cour d'appel föreskrivs i artikel 10 i dekret nr 2004-1463 följande:

”
...

Ansökan ska innehålla alla handlingar som är nödvändiga för att bedöma:

1. Den erfarenhet den sökande förvärvat inom såväl sitt specialområde som vid utövandet av expertfunktionen sedan vederbörandes senaste registrering.

2. Den kännedom personen har förvärvat om riktlinjerna för förfarandet och tillämpliga regler för de handläggningsåtgärder som kan vidtas av en fackman samt de utbildningar personen har genomgått inom dessa ämnen.”

- 13 Vad avser förfarandet för upptagande och återupptagande på den nationella förteckningen över experter som upprättas av Bureau de la Cour de cassation, föreskrivs i artikel 17 i dekret nr 2004-1463 följande:

”
...

Ansökan ska handläggas av allmän åklagare [procureur général] som prövar huruvida villkoret enligt punkt III i artikel 2 i lag [nr 71-498] avseende registreringens varaktighet på förteckningar som upprättats av cour d'appel är uppfyllt den 1 januari året efter ansökans ingivande. Åklagaren ska inhämta yttranden från förste ordföranden och allmänne åklagaren vid den cour d'appel där sökanden är registrerad och överföra ansökningarna, tillsammans med sin bedömning, till Bureau de la Cour de cassation.”

14 I artikel 20 i dekret nr 2004-1463 föreskrivs följande:

”Beslut om upptagande eller återupptagande på förteckningarna samt beslut att inte uppta eller återuppta en person på nämnda förteckningar som fattats av den domstol som har ansvar för förteckningarnas upprättande kan överklagas vid Cour de cassation.”

Straffprocesslagen

15 Vad beträffar anlitande av experter inom brottmål föreskrivs i artikel 157 i straffprocesslagen följande:

”De fysiska och juridiska personer som finns upptagna på den nationella förteckningen upprättad av Cour de cassation eller på förteckningar upprättade av en cour d'appel kan utses som experter enligt de villkor som föreskrivs i lag nr 71-498 ...

Om synnerliga skäl föreligger kan domstolarna genom ett motiverat beslut utse experter som inte förekommer på någon av förteckningarna.”

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 16 Josep Peñarroja Fa bor i Barcelona och är sedan tjugo år tillbaka verksam som auktoriserad översättare i Katalonien. Han erhöll detta uppdrag av det spanska utrikesministeriet och den katalanska regeringen efter att ha klarat ett uttagningsprov. Han översätter både från franska till spanska och från spanska till franska.
- 17 Josep Peñarroja Fa har ansökt om att bli upptagen på Cour d'appel de Paris förteckning över experter med behörighet att anlitas av domstol, under en period av två år, i egenskap av översättare från och till spanska. Hans ansökan avslogs genom beslut av den 12 november 2008 av generalförsamlingen av domare vid denna domstol.
- 18 Under samma period ansökte Josep Peñarroja Fa om att bli upptagen som expert i egenskap av översättare på den nationella förteckning över experter med behörighet att anlitas av domstol som upprättas av Bureau de la Cour de cassation. Hans ansökan avslogs genom detta organs beslut av den 8 december 2008.
- 19 Med stöd av bestämmelserna i dekret nr 2004-1463 överklagade Josep Peñarroja Fa de båda besluten vid den hänskjutande domstolen.
- 20 Mot denna bakgrund beslutade Cour de cassation att vilandeförklara målet och ställa följande frågor, i mål C-372/09, till domstolen:

"1) Ska artikel 50 [EG] tolkas så, att den ... omfattar uppdrag som anförtros en fackman i egenskap av expert i ett mål vid nationell domstol på begäran av den domstol som prövar målet?

2) Ska utövandet av offentlig makt i den mening som avses i artikel 45 första stycket [EG] anses omfatta uppdrag som anförtros en expert utnämnd av en fransk domstol, såsom denna typ av uppdrag regleras i den franska civilprocesslagen, lagen om brottmål samt lag nr 71-498 ... och dekret nr 2004-1463 ...?

3) Ska artiklarna 43 [EG] och 49 [EG] tolkas så, att de utgör hinder för sådana bestämmelser som de i lag nr 71-498 ... och dekret nr 2004-1463 ..., enligt vilka det föreskrivs villkor beträffande ålder, kompetens, oförvitlighet och oberoende för att upptas på den nationella förteckning som upprättas av en Cour d'appel, utan att det föreskrivs att den omständigheten att den sökande redan erkänts som expert av domstolarna i dennes [ursprungsmedlemsstat] ska beaktas och inte heller föreskrivs några andra medel för att kontrollera vederbörandes egenskaper?"

²¹ Cour de cassation har i mål C-373/09, utöver de två första frågorna som är identiska med de två första frågorna i mål C-372/09, ställt följande frågor:

"3) Ska artiklarna 43 [EG] och 49 [EG] tolkas så, att de utgör hinder för sådana bestämmelser som de i lag nr 71-498 ... och dekret nr 2004-1463 ..., enligt vilka endast fackmän som sedan minst tre år finns upptagna på en förteckning som upprättats av en cour d'appel i Frankrike kan upptas på den nationella förteckningen i egenskap av auktoriserad expert vid Cour de cassation?

4) Ska artikel 3.1 a ... i direktiv 2005/36/EG ... tolkas så, att den omfattar uppdrag som utförs av en expert med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av auktoriserad expert vid Cour de cassation enligt de villkor som föreskrivs i lag nr 71-498 ... och dekret nr 2004-1463 ...?"

- 22 Genom beslut av domstolens ordförande av den 16 oktober 2009 förenades de två målen vad avser den skriftliga och muntliga handläggningen och domen.

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande synpunkter

- 23 Tolkningsfrågorna, såsom de har formulerats av den hänskjutande domstolen, avser alla typer av experter med behörighet att anlitas av domstol och är således inte begränsade till experter med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare.
- 24 Av beslutet om hänskjutande framgår emellertid att de ifrågavarande förfarandena avser Josep Peñarroja Fas ansökningar om att upptas på två förteckningar över experter med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare. Innehållet i de uppdrag som anförtros experter som anlitas av domstolarna i egenskap av översättare inom ramen för de förfaranden som pågår vid dessa och villkoren för dessa uppdrag framgår av handlingarna i målet. De uppgifter som har tillhandahållits avseende andra typer av experter med behörighet att anlitas av domstol är däremot inte tillräckliga för att domstolen ska kunna göra en initierad prövning av de ställda frågorna avseende dessa.
- 25 Mot denna bakgrund ska frågorna prövas uteslutande med avseende på experter som kan anlitas av domstol i egenskap av översättare (nedan kallade experter med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare).

Den fjärde frågan i mål C-373/09

- ²⁶ Den nationella domstolen har ställt den fjärde frågan i mål C-373/09, vilken domstolen kommer att besvara först, för att få klarhet i huruvida översättningsuppdrag som utförs av experter som finns upptagna i en sådan förteckning som den nationella förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol, vilken upprättas av Cour de cassation, omfattas av begreppet ”reglerat yrke” i den mening som avses i artikel 3.1 a i direktiv 2005/36.
- ²⁷ Domstolen erinrar inledningsvis om att definitionen av detta begrepp omfattas av unionsrätten (se dom av den 17 december 2009 i mål C-586/08, Rubino, REG 2009, s. I-12013, punkt 23 och där angiven rättspraxis).
- ²⁸ Enligt artikel 3.1 a i direktiv 2005/36 avser detta begrepp ”en eller flera former av yrkesverksamhet där det genom lagar och andra författningar direkt eller indirekt krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av verksamheten eller någon form av denna”.
- ²⁹ Syftet med lag nr 71-498 och dekret nr 2004-1463 är att förteckningar över fackmän som domstolarna kan anlita för att erhålla expertutlåtanden eller andra tjänster vid de förfaranden som pågår vid dessa domstolar ska upprättas inom olika ämnesområden för att skydda enskilda och säkerställa en god rättskipning.

- 30 Det enda syftet med dessa bestämmelser är således att underlätta tillgången till fackmän, oavsett om de tillhör reglerade yrken. Syftet är inte att erkänna vissa bestämda kvalifikationer, vilket är en befogenhet som varken tillkommer en cour d'appel eller Bureau de la Cour de cassation (se, analogt, dom av den 9 september 2003 i mål C-285/01, Burbaud, REG 2003, s. I-8219, punkt 91). Domstolarna kan för övrigt anlita experter som inte förekommer på förteckningarna. Dessa bestämmelser kan följaktligen inte i sig anses inrätta ett sådant reglerat yrke.
- 31 Den omständigheten att fackmän anlitas för att tillhandahålla översättningstjänster vid de nationella franska domstolarna i egenskap av "expert vid cour d'appel 'eller' av Cour de cassation auktoriserad expert" föranleder ingen annan bedömning vad avser artikel 3.1 a andra delen av första meningen i direktiv 2005/36.
- 32 Den fjärde frågan i mål C-373/09 ska således besvaras enligt följande. Uppdrag för experter med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare som utförs av experter som finns upptagna i sådana förteckningar som den nationella förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol, en förteckning vilken upprättas av Cour de cassation, omfattas inte av begreppet "reglerat yrke" i den mening som avses i artikel 3.1 a i direktiv 2005/36.

Den första frågan i de båda målen

- 33 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan i respektive mål för att få klarhet i huruvida uppdrag som anförtros en fackman i egenskap av expert med be-

hörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare inom ett förfarande vid den domstolen i ett juridiskt sammanhang som det som följer av de franska lagarna om civil- och brottmålsprocess samt lag nr 71-498 och dekret nr 2004-1463, omfattas av begreppet tjänster i den mening som avses i artikel 50 EG.

- 34 Domstolen framhåller inledningsvis att det framgår av handlingarna i målen att det uppdrag som expert med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare som är aktuellt i det nationella målet innebär att domstolen i det enskilda fallet utser en översättare för att tillhandahålla en opartisk och kvalitativ översättning från ett språk till ett annat.
- 35 Enligt artikel 50 första stycket EG ska prestationer som normalt utförs mot ersättning, i den utsträckning de inte faller under bestämmelserna om fri rörlighet för varor, kapital och personer, anses vara tjänster. I det andra stycket i denna artikel anges exempel på vissa verksamheter som omfattas av begreppet tjänster, däribland verksamhet inom fria yrken.
- 36 Den hänskjutande domstolen har härvid framfört att prestationer utförda av experter som kan anlitas av domstol regleras genom särskilda bestämmelser, enligt vilka dessa experter endast agerar på begäran av domstol, inom ett uppdrag vars ramar fastställs av domstolen, utan möjlighet att frångå dessa ramar, och enligt vilka deras arvode också fastställs av domstolen.
- 37 Det framgår i detta avseende av fast rättspraxis att det viktigaste kännetecknet för en ersättning är att den utgör en ekonomisk motprestation för tjänsten i fråga, en motprestation som normalt fastställs mellan tjänsteleverantören och tjänstemottagaren (se, bland annat, dom av den 22 maj 2003 i mål C-355/00, *Freskot*, REG 2003, s. I-5263, punkterna 54 och 55, samt av den 17 november 2009 i mål C-169/08, *Pre-*

sidente del Consiglio dei Ministri, REG 2009, s. I-10821, punkt 23 och där angiven rättspraxis).

- 38 Enbart den omständigheten att ersättningen bestäms enligt en taxa som fastställts av en myndighet, såsom i Frankrike är fallet vad avser experter som kan anlitas av domstol, saknar således betydelse för hur det arbete de har anlitats för att utföra ska kvalificeras (se, analogt, dom av den 12 juli 2001 i mål C-157/99, Smits och Peerbooms, REG 2001, s. I-5473, punkt 56).
- 39 Den omständigheten att nämnda experter endast agerar på begäran av domstol, inom ett uppdrag vars ramar fastställs av domstolen, innebär vidare inte någon grundläggande skillnad jämfört med traditionella avtalsförhållanden vid tillhandahållande av tjänster. Det är inte ovanligt att leverantören och mottagaren av en viss tjänst i det avtal som binder dem överenskommer om att endera parten ska tillerkännas en viss bestämmanderätt, samtidigt som denna underställs de villkor som gäller prestationerna som ska tillhandahållas. En expert som ansöker om att upptas på en förteckning över experter med behörighet att anlitas av domstol måste under dessa omständigheter anses ha godtagit de särskilda regler varigenom dessa experters tjänster regleras, i synnerhet förfaranderegler som gäller domstolens befogenhet, vilken i varje enskilt fall avgör vad som ska översättas och de exakta villkoren för hur den översättning som experten har anlitats för att tillhandahålla ska komma till stånd.
- 40 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första frågan i de båda målen besvaras enligt följande. Uppdrag som anförtros en fackman i egenskap av expert med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare inom ett förfarande vid den domstolen utgör tillhandahållande av en tjänst i den mening som avses i artikel 50 EG, vilken nu motsvaras av artikel 57 FEUF.

Den andra frågan i de båda målen

- ⁴¹ Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan i respektive mål för att få klarhet i huruvida uppdrag som en nationell domstol anförtror en fackman i egenskap av expert med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare inom ett förfarande vid den domstolen i ett juridiskt sammanhang som det som följer av de franska lagarna om civil- och brottmålsprocess samt lag nr 71-498 och dekret nr 2004-1463 omfattas av begreppet ”verksamhet som ... är förenad med utövandet av offentlig makt”, i den mening som avses i artikel 45 första stycket EG. Den hänskjutande domstolen har bland annat angett att nämnda expert tillerkänns viss befogenhet av domstolen, att expertens medverkan har till syfte att hjälpa domstolen att fatta ett avgörande och att expertens bedömning kan påverka målets utgång, även om domstolen inte är bunden vid denna bedömning. Den hänskjutande domstolen har även anfört att experten är skyldig att följa de processrättsliga principer som fastställs genom lag.
- ⁴² Enligt domstolens praxis omfattas en verksamhet emellertid endast av tillämpningsområdet för artikel 45 första stycket EG när den i sig är direkt och specifikt förenad med utövandet av offentlig makt (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 21 juni 1974 i mål 2/74, Reyners, REG 1974, s. 631, punkterna 45 och 54; svensk specialutgåva, s. 309).
- ⁴³ I förevarande fall framgår det av de handlingar som inkommit till domstolen att uppdraget som expert med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare innebär att tillhandahålla en opartisk och kvalitativ översättning från ett språk till ett annat, och inte att uttala sig om sakfrågan.

- 44 De översättningar som utförs av en sådan expert är således endast ett hjälpmedel av underordnad betydelse som inte påverkar domstolens bedömning eller det fria utövandet av rättskipningsbefogenheten. Såsom klaganden i målet vid den nationella domstolen, Frankrikes regering, Europeiska kommissionen och Eftas övervakningsorgan har gjort gällande, kan sådana översättningstjänster följaktligen inte anses utgöra verksamhet som är förenad med utövandet av offentlig makt (se, analogt, domen i det ovannämnda målet *Reyners*, punkterna 52 och 53, samt av den 10 december 1991 i mål C-306/89, kommissionen mot Grekland, REG 1991, s. I-5863, punkt 7).
- 45 Den andra frågan i båda målen ska mot denna bakgrund besvaras enligt följande. Den översättningsverksamhet som utövas av experter med behörighet att anlitas av domstol, såsom den verksamhet som är i fråga i förevarande fall, utgör inte verksamhet som är förenad med utövandet av offentlig makt i den mening som avses i artikel 45 första stycket EG, vilken nu motsvaras av artikel 51 första stycket FEUF.

Den tredje frågan i mål C-372/09

- 46 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan i mål C-372/09 för att få klarhet i huruvida artiklarna 43 EG och 49 EG utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken villkor för upptagande på den nationella förteckningen föreskrivs beträffande ålder, kompetens, oförvitlighet och oberoende, utan att de nationella myndigheterna vid bedömningen av sökandens kompetens är skyldiga att beakta de kvalifikationer vederbörande har förvärvat i en annan medlemsstat och det inte heller föreskrivs några andra medel för att kontrollera dessa myndigheters bedömning i detta avseende.

- 47 Av handlingarna i målen framgår att Josep Peñarroja Fa bor i Barcelona, är verksam som auktoriserad översättare i Katalonien och önskar upptas på de två förteckningar över experter som kan anlitas av domstol i Frankrike som är aktuella i det nationella målet.
- 48 Eftersom det inte framgår av handlingarna i målen att Josep Peñarroja Fa har för avsikt att etablera sig i Frankrike ska den till domstolen ställda frågan endast prövas i förhållande till de fördragsbestämmelser som avser frihet att tillhandahålla tjänster.
- 49 Frankrikes regering anser att en sådan nationell lagstiftning som den förevarande, vad avser såväl den förteckning över experter med behörighet att anlitas av domstol som upprättas vid varje cour d'appel som den nationella förteckningen över sådana experter, inte utgör en inskränkning av friheten att tillhandahålla experttjänster till domstol. Domstolarna kan nämligen enligt artikel 1 i lag nr 71-498 i regel anlita valfria personer som inte förekommer på dessa förteckningar.
- 50 Domstolen erinrar härvid om att artikel 49 EG inte bara innebär att det är nödvändigt att avskaffa all form av diskriminering, på grund av nationalitet, av en tjänsteleverantör som är etablerad i en annan medlemsstat, utan även att det är nödvändigt att avskaffa varje inskränkning – även om den utan åtskillnad är tillämplig på inhemska tjänsteleverantörer och tjänsteleverantörer från andra medlemsstater – som innebär att tjänster som tillhandahålls av en tjänsteleverantör som är etablerad i en annan medlemsstat, där denne lagligen utför liknande tjänster, förbjuds, hindras eller blir mindre attraktiva (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 3 oktober 2000 i mål C-58/98, Corsten, REG 2000, s. I-7919, punkt 33, samt av den 8 september 2009 i mål C-42/07, Liga Portuguesa de Futebol Profissional och Bwin International, REG 2009, s. I-7633, punkt 51 och där angiven rättspraxis).

- 51 Syftet med upprättandet av förteckningarna över experter med behörighet att anlitas av domstol, även om de enligt nationell rätt upprättas "som upplysning till domstolen", är emellertid, såsom den hänskjutande domstolen har angett, att domstolarna ska garanteras att de experter som anlitas har den kompetens och de övriga kvalifikationer som krävs för kvalitén och effektiviteten inom domstolsväsendet.
- 52 Med hänsyn till detta syfte kan det antas att förteckningar över experter med behörighet att anlitas av domstol som de som är aktuella i det nationella målet kan påverka domstolarnas val på så sätt att dessa är benägna att anlita de experter som förekommer på dessa förteckningar eftersom de förutsätter att dessa har de egenskaper som krävs för att bistå dem.
- 53 Domstolen konstaterar således att även om det inte föreligger något formellt krav på de nationella domstolarna att enbart anlita de experter som finns upptagna på dessa förteckningar innebär upprättandet av dem en inskränkning av friheten att tillhandahålla tjänster som expert med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av överläggare (se, analogt, dom av den 24 november 1982 i mål 249/81, kommissionen mot Irland, REG 1982, s. 4005, punkt 28).
- 54 Det framgår likaså av fast rättspraxis att även i de fall då harmonisering på det aktuella området saknas kan inskränkningar av friheten att tillhandahålla tjänster vara berättigade när de svarar mot tvingande hänsyn till allmänintresset om de är tillämpliga på alla fysiska eller juridiska personer som bedriver verksamhet i värdmedlemsstaten, förutsatt att åtgärderna i fråga är ägnade att säkerställa att det eftersträvade målet uppnås och inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål och i den mån detta intresse inte skyddas genom de bestämmelser som gäller för tjänsteleverantören i den medlemsstat där han är etablerad (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 23 november 1999 i målen C-369/96 och C-376/96, Arblade m.fl., REG 1999, s. I-8453, punkterna 34 och 35 samt där angiven rättspraxis, och av den 15 januari 2002 i mål C-439/99, kommissionen mot Italien, REG 2002, s. I-305, punkt 23 och där angiven rättspraxis).

- 55 Till dessa skäl av tvingande hänsyn till allmänintresset hör skyddet för enskilda och säkerställandet av en god rättskipning.
- 56 Även om det kan antas att de villkor som föreskrivs i en sådan bestämmelse som artikel 2 i dekret nr 2004-1463 är ägnade att säkerställa dessa mål och således kan utgöra en tillåten inskränkning av friheten att tillhandahålla tjänster, får de inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- 57 Om målen att skydda enskilda och säkerställa en god rättskipning kan berättiga att en förteckning över experter upprättas, experter som, såsom redan har konstaterats i punkt 52 i denna dom, domstolarna i praktiken oftast kommer att använda sig av, måste upprättandet av denna förteckning icke desto mindre ske enligt objektiva och icke diskriminerande kriterier.
- 58 Av fast rättspraxis framgår att det ankommer på de nationella myndigheterna att säkerställa att de kvalifikationer som förvärvats i andra medlemsstater erkänns till sitt rätta värde och tas i beaktande på vederbörligt sätt (se, bland annat, dom av den 7 maj 1991 i mål C-340/89, Vlassopoulou, REG 1991, s. I-2357, svensk specialutgåva, s. I-189, punkt 16, och av den 22 januari 2002 i mål C-31/00, Dreessen, REG 2002, s. I-663, punkterna 23 och 24, samt dom av den 17 december 2009 i det ovannämnda målet Rubino, punkt 34).
- 59 Frankrikes regering har i förevarande fall gjort gällande att det förekommer en praxis att, vid bedömningen av ansökningarna om att upptas på förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol, beakta den erfarenhet översättare har förvärvat till följd av arbete som expert vid utländska domstolar.

- 60 Av besluten om hänskjutande framgår emellertid att det, enligt Cour de cassations fasta rättspraxis, inte finns någon bestämmelse eller föreskrift som uppställer någon skyldighet att motivera beslut om att avslå en ansökan om ett första upptagande på dessa förteckningar, att registreringsförfarandet inte ger upphov till någon rättsakt som kan omfattas av det franska systemet för tillgång till offentliga handlingar och att Cour de cassation, när en talan mot ett sådant beslut har väckts vid denna domstol, endast prövar huruvida bedömningen av ansökan uppfyller reglerna för förfarandet, vilket innebär att frågan huruvida fackmannens professionella egenskaper har beaktats utelämnas.
- 61 Domstolen konstaterar således att beslut om att avslå en ansökan om att upptas på en förteckning över experter med behörighet att anlitas av domstol, under sådana omständigheter som de föreliggande, undgår en effektiv domstolskontroll i den mån yrkeserfarenhet och yrkeskvalifikationer som förvärvats och erkänns i en annan medlemsstat inte beaktas.
- 62 Det ankommer härvid på de nationella myndigheterna att undersöka och beakta de kvalifikationer som har förvärvats i andra medlemsstater på vederbörligt sätt enligt ett förfarande som är förenligt med unionsrättens krav på ett effektivt skydd för de grundläggande rättigheter som unionsmedborgare har till följd av artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- 63 Varje beslut måste vidare kunna bli föremål för en rättslig prövning som gör det möjligt att kontrollera beslutets laglighet i förhållande till unionsrätten. För att denna domstolskontroll ska vara ändamålsenlig måste den berörda personen ha möjlighet att få kännedom om de skäl som ligger till grund för det beslut som fattats rörande honom, och därmed beredas möjlighet att under bästa möjliga förutsättningar förbereda sitt försvar och med full kännedom om ärendet kunna bedöma om det finns anledning att väcka talan. Härav följer att den behöriga nationella myndigheten är skyldig att underrätta den berörde om skälen till avslagsbeslutet, antingen i själva beslutet eller i ett senare meddelande på dennes begäran (se dom av den 15 oktober 1987 i

mål 222/86, Heylens m.fl., REG 1987, s. 4097, punkterna 15 och 17, svensk specialutgåva, volym 9, s. 223, samt domen i det ovannämnda målet Vlassopoulou, punkt 22).

- 64 I den mån det enligt nationell lagstiftning som innebär en inskränkning av friheten att tillhandahålla tjänster inte inrättas några medel för att erhålla en verklig rättslig prövning av huruvida en översättares kvalifikationer som har erkänts av en annan medlemsstat har beaktats till sitt rätta värde, uppfyller denna lagstiftning inte villkoren i unionsrätten.
- 65 Den tredje frågan som har ställts i mål C-372/09 ska således besvaras enligt följande. Artikel 49 EG, vilken nu motsvaras av artikel 56 FEUF, utgör hinder för en nationell lagstiftning såsom den ifrågavarande enligt vilken det föreskrivs villkor för upptagande på en nationell förteckning över experter med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare beträffande kvalifikationer utan att de berörda har möjlighet att få kännedom om de skäl som ligger till grund för beslut som fattats rörande dem och utan att dessa beslut kan bli föremål för en effektiv rättslig prövning som gör det möjligt att kontrollera beslutets laglighet, i synnerhet i förhållande till det krav som uppställs i unionsrätten på att deras kvalifikationer som förvärvats och erkänns i andra medlemsstater ska beaktas på vederbörligt sätt.

Den tredje frågan i mål C-373/09

- 66 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan i mål C-373/09 för att få klarhet i huruvida ett sådant krav som det i artikel 2 i lag nr 71-498, enligt vilket ingen kan upptas på den nationella förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol om vederbörande inte dessförinnan sedan minst tre år i rad har förekommit på en förteckning upprättad av en cour d'appel, i sig utgör en inskränkning av friheten att tillhandahålla tjänster.

- 67 På grund av de skäl som har angetts i punkt 48 i denna dom ska denna fråga endast prövas i förhållande till de fördragsbestämmelser som avser frihet att tillhandahålla tjänster.
- 68 Det följer vidare av de överväganden som utvecklats ovan i punkterna 49–53 i denna dom att de villkor som föreskrivs i lag nr 71-498 och dekret nr 2004-1463 avseende upprättandet av dessa förteckningar innebär en inskränkning av friheten att tillhandahålla tjänster som expert med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av överättare.
- 69 Kravet på att en fackman först ska ha funnits upptagen på en förteckning som upprättats av en cour d'appel under tre år i rad är ägnat att säkerställa att målen avseende skyddet för enskilda som deltar i förfaranden vid Cour de cassation samt avseende en god rättskipning uppnås, och kan därmed utgöra en tillåten inskränkning av friheten att tillhandahålla tjänster.
- 70 Det ska dock undersökas om detta villkor, som är tillämpligt både på nationella överättare och på dem från andra medlemsstater, inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- 71 Frankrikes regering har i detta hänseende gjort gällande att detta villkor innebär en möjlighet att försäkra sig om att experten har förvärvat en god kännedom om domstolsförfarandet i den berörda medlemsstaten, vilket kan skilja sig betydligt från domstolsförfarandena i andra medlemsstater, varför denna kännedom enbart kan förvärvas genom erfarenhet. Eftersom uppdrag som expert vid en domstol är sporadiska

och det kan gå flera månader eller år mellan uppdragen är kravet på att fackmannen ska ha förekommit på en förteckning under tre år i rad inte överflödigt.

⁷² Det kvalitetskrav som ställs på de fackmän som deltar i en rättegång har till syfte att skydda enskilda och att säkerställa en god rättskipning, vilket i ännu högre utsträckning gäller för de fackmän som är delaktiga i domstolsförfaranden vid de högsta instanserna i en medlemsstat, såsom den franska Cour de cassation.

⁷³ Vad beträffar översättningsuppdrag inom ramen för sådana förfaranden är det, i syfte att uppnå målen att skydda enskilda och att säkerställa en god rättskipning, inte oproportionerligt att kräva att den expert med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare redan besitter en viss praktisk erfarenhet av översättningsuppdrag vid domstolen och en viss kännedom om rättssystemet i medlemsstaten där den berörda domstolen är belägen.

⁷⁴ Med beaktande av att de uppdrag som anförtros en expert med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare som förekommer på en förteckning över experter upprättad av en cour d'appel är sporadiska och att det kan dröja månader eller till och med år mellan de olika uppdragen bör medlemsstaten tillerkännas ett visst utrymme för skönsmässig bedömning vad beträffar den varaktighet som krävs för att de ovan angivna målen ska uppnås. Kravet på att ha varit registrerad under tre år i rad på en förteckning över experter med behörighet att anlitas av en domstol går således under dessa omständigheter i princip inte utöver vad som krävs för att dessa mål ska uppnås.

- 75 Tillämpningen av ett sådant krav på en expert med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare från en annan medlemsstat som redan har utfört uppdrag vid domstolarna i den medlemsstaten eller i andra medlemsstater, bland annat vid de högsta instanserna i dessa medlemsstater, är emellertid oproportionerligt i förhållande till den ovan i punkt 58 i denna dom angivna principen.
- 76 I en sådan situation som den förevarande innebär unionsrätten nämligen att den myndighet som ska handlägga en ansökan om att upptas på en sådan förteckning som den nationella förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol är skyldig att ta hänsyn till kvalifikationer som sökanden har förvärvat i andra medlemsstater för att avgöra om och i vilken utsträckning dessa motsvarar de kompetenser som vanligtvis förväntas av en person som under tre år i rad har förekommit på en lista som upprättats av en cour d'appel (se, analogt, domen i det ovannämnda målet Vlassopoulou, punkt 16).
- 77 Domstolen erinrar i detta avseende om att varje beslut, såsom ovan angetts i punkt 63 i denna dom, ska kunna bli föremål för en rättslig prövning som gör det möjligt att kontrollera beslutets laglighet i förhållande till unionsrätten och för den berörda personen att få kännedom om de skäl som ligger till grund för det beslut som fattats rörande honom.
- 78 Mot bakgrund av ovanstående överväganden ska den tredje frågan i mål C-373/09 besvaras enligt följande. Artikel 49 EG, vilken nu motsvaras av artikel 56 FEUF, utgör hinder för ett sådant villkor som det i artikel 2 i lag nr 71-498, enligt vilket ingen kan upptas på den nationella förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare om de inte dessförinnan under tre år i rad har förekommit på en förteckning över experter med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare som upprättas av en cour d'appel, i den mån ett sådant krav, vid bedömningen av en ansökan från en person som är etablerad i en annan medlemsstat och som inte kan styrka en sådan registrering, innebär att de kvalifikationer som denna person har förvärvat i en annan medlemsstat inte beaktas på ett vederbörligt

sätt för att avgöra om och i vilken utsträckning dessa motsvarar den kompetens som vanligtvis förväntas av en person som under tre år i rad har förekommit på en lista som upprättats av en cour d'appel.

Rättegångskostnader

- ⁷⁹ Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

- 1) Uppdrag som anförtros en fackman i egenskap av expert med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare inom ett förfarande vid den domstolen utgör tillhandahållande av en tjänst i den mening som avses i artikel 50 EG, vilken nu motsvaras av artikel 57 FEUF.**
- 2) Den översättningsverksamhet som utövas av experter med behörighet att anlitas av domstol, såsom den verksamhet som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, utgör inte verksamhet som är förenad med utövandet av offentlig makt i den mening som avses i artikel 45 första stycket EG, vilken nu motsvaras av artikel 51 första stycket FEUF.**
- 3) Artikel 49 EG, vilken nu motsvaras av artikel 56 FEUF, utgör hinder för en nationell lagstiftning såsom den ifrågavarande enligt vilken det föreskrivs**

villkor för upptagande på en nationell förteckning över experter med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare beträffande kvalifikationer utan att de berörda har möjlighet att få kännedom om de skäl som ligger till grund för beslut som fattats rörande dem och utan att dessa beslut kan bli föremål för en effektiv rättslig prövning som gör det möjligt att kontrollera beslutets laglighet, i synnerhet i förhållande till det krav som uppställs i unionsrätten på att deras kvalifikationer som förvärvats och erkänns i andra medlemsstater ska beaktas på vederbörligt sätt.

- 4) Artikel 49 EG, vilken nu motsvaras av artikel 56 FEUF, utgör hinder för ett sådant villkor som det i artikel 2 lag i nr 71-498 av den 29 juni 1971 om experter med behörighet att anlitas av domstol, i dess lydelse enligt lag nr 2004/130 av den 11 februari 2004, enligt vilket ingen kan upptas på den nationella förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol om de inte dessförinnan under tre år i rad har förekommit på en förteckning som upprättats av en cour d'appel, eftersom ett sådant krav, vid bedömningen av en ansökan från en person som är etablerad i en annan medlemsstat och som inte kan styrka en sådan registrering, innebär att de kvalifikationer som denna person har förvärvat i en annan medlemsstat inte beaktas på ett vederbörligt sätt för att avgöra om och i vilken utsträckning dessa motsvarar den kompetens som vanligtvis förväntas av en person som under tre år i rad har förekommit på en lista som upprättats av en cour d'appel.

- 5) Uppdrag för experter med behörighet att anlitas av domstol i egenskap av översättare som utförs av experter som finns upptagna i sådana förteckningar som den nationella förteckningen över experter med behörighet att anlitas av domstol, en förteckning vilken upprättas av Cour de cassation, omfattas inte av begreppet "reglerat yrke" i den mening som avses i artikel 3.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Underskrifter